

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünneppnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és ki-
adó hivatal:
Via Ciotta 28.
Telefon sz.: 778
Szám 4 fillér,
Vidéken 6 fillér.

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Negyedévre . . . 3 k. 60 fill.
Vidéken, postai szétkü-
désrel:
Egy hónapra . . . 1 k. 80 fill.
Negyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 10
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 20 fill.

A nemzetiség.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter beszéde a nemzetiségi kérdéssel oly hullámokat vert a politikai életben, mely még ma sem csillapult le. A nemzet zöme lelkesedéssel, örömmel hallgatta a nyílt és nemes elveket; a hazaelenyes nemzetiségek pedig megriadva tárgyalják a belügyminiszter jövőre tervezte irántuk. Múltukban nem volt öröm és — nem mutatkozik remény a jövőjükre nézve. A nemzetiségek még csak nem is panaszkodhatnak fenhatáron. Nem kiálthatják világga, hogy jogtalanság történik velük szemben. A magyar türelmét vesztve sem nyúl olyan fegyverekhez, mely nem méltó egy szabadság- és jogszerető nemzet kezébe. A magyar megtorlásában is heimes s a büntetése nem más, mint elégtétel vévés. Elégtételt pedig a nemzetiségektől már ideje is volt venni.

A nemzetet külső ellenségek nem rágalmozdították el annyiszor és annyira, mint a belsők. Jelen történetünk szomorú jele, hogy ilyeneknek még vannak! A belső ellenségek külföldi összeköttetése okozza gyakorta azokat a gyalázásokat, mik a nemzetet derűre-borúra érik. Nincs más fegyvertünk ellenük, mint büszke nemzeti önértetünkkel szembeszállani hitvány tetteiknek. A kormány jelszava elhangzott most Andrássy Gyula gróf ajakáról.

A nemzetiségekről szóló miniszteri beszéd keserű érzéseket keltett, nemcsak a hazai nemzetiségünk között, hanem még a kamarillánál is. Erősen igyekeznek azon, hogy ellensúlyozzák a belügyminiszter beszéde révén elért hatást. Ez sikerülni nem fog s amennyiben eredményteljes járnának aknamunkáik, le fogja rombolni minden kendőzésüket a cselekedet, mely bizonyosan követni fogja gróf Andrássy Gyula kijelentéseit.

Fájdalmas hangok a nemzetiségi kérdésre tett belügyminiszteri nyilatkozatra *Fiumében is hangzanak*. Az autonómpárt sajtója, mely nem szerette magát az utóbbi időkben „nemzetiség”-nek feltüntetni, most alaposan megriad, mikor a nemzetiségi kérdést hánytorgatják. Nem fogadjuk el azt a véleményt, hogy létezhetik nemzetiségi hazafi. Mert a „nemzetiség” fogalma alatt mi mindenkor velünk ellenséges népet gondolunk, még pedig helyesen. Az autonómpártból tehát most kibúj a „nemzetiség.” Leolvadt róla a hazafiság máza s maradt

előttünk az ő rideg, idegen csontvázában, mely a magyarra már annyiszor zörgette fogait.

Megérthették volna azonban, hogy Andrássy azok ellen a nemzetiségek ellen akar küzdeni, kik rugdossák a nemzet jogait, elrágalmazzák saját körükben és a külföldön. Azok ellen fordult a miniszteri nyilatkozat éle, kik a nemzetet akként élik, hogy a nemzet erejét lopják. Már pedig csak az élhet a polgári jogok birtokában e hazán, kik nem gyöngítik, hanem táplálván magukat, az által a nemzetet is erősítik. Ami erőt szerzünk a haza talajából, az legyen a nemzet ereje is, ne pedig arra használjuk, hogy vele megmarjunk legszentebb tulajdonaiban és jogaiiban.

Természetesen, találva érzi magát az autonómpárt, mikor ilyen elvek hangzanak. Hisz ő az, mely gyarapodott s mely a felvet erejével a nemzetet marta. Ő az, mely a nemzet mellett soha sem állott őszintén, mindenkor hamis barátja volt. A magyar nyelvet pedig ki akarta üldözni a városból, kezdve a villamos ellen való tüntetésétől egész máig, mikor arra kérték magát *Andrássy Gyula* grófot, hogy távolítsa el a fiumei üzletek felírásai közül *a magyar nyelvet!* Vajjon nem ez adta-e a gondolatot a belügyminiszternek, hogy végre éles hangon keljen ki a nemzetiségek ellen?

Tanulják meg a fiumei autonómisták, hogy respektálják a magyar nemzet, az állam nyelvét. Attól pedig, ha ezt megteszik, ne féljenek, hogy az állam magyarosítani fog tüzeltel-vassal. Azt mindenkor megköveteljük, hogy a mi magyar nyelvünket értse meg a város is, ha azzal fordulnak hozzá, ne tekintse a nyelvünket idegennek, mert Fiumében első sorban a magyar nyelvnek van helye, mely az olasz nyelvnek mindenkor biztos védelmi alapul szolgál. Nem magyarosításról van szó, hanem arról, hogy itt minden ember emeljen kalapot a magyar nyelv előtt. Ha ez megtörténik, viszonyozzuk az udvariasságot, hanem — leütjük a neveletlenek és az ellenségek kalapját!

Az autonómpárt kudarcai.

1. Fölállítják a határrendőrséget;
2. A szabadhajózást „nemzeti” érdekből fejlesztik az állam;
3. Fiume elvesztette mértékhatáros hivatalát;
4. Az üzletek cégerein a magyar nyelv is szerepelhet;
5. Az anyakönyvi hivatal magyar nyelven is kell vezetnie a magyarokat nem tudó városnak.

A függetlenségi párt belső ügyei.
Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt értekezletét Kossuth Ferenc csütörtökre hívta össze, amelyen a párt belügyei kerülnek megvitatás alá.

Ujabb hír szerint a párt csütörtök délután 5 órára hirdetett értekezletét e 10 30-ára, pénteken délután 5 órára halasztották.

A delegáció. A Budapesti Tudósító jelenti: A magyar delegáció érdemleges tárgyalásait hétfőn, december 3-án kezeli meg és pedig mindenekelőtt a hadügyi költségvetést veszi tárgyalás alá. A hadügyi albizottság e célból hétfő délután ül össze. Ugy látszik, fenforog az a szándék, hogy délelőttöt a képviselőház ülésébe számára tartsák fenn mindaddig, amíg a költségvetés elintézését nem nyer.

A kuriai bíraskodás reformja. Polónyi Géza igazságügyminiszter által a kuriai bíraskodás reformálására összehívott szakértekezlet, tegnap délelőtt 10 órakor folytatta tanácskozásait a főrendiház egyik termében. A tanácskozás délután félkettőig tartott. A szakértekezlet szombaton, december 1-én folytatja tanácskozásait, amikor előreláthatóan be is fejezi.

A vád alá helyezés. Az igazságügyi bizottság tudvalevőleg ötös albizottságot küldött ki a Fejérváry-kormány vád alá helyezése dolgában. Az albizottság tegnap délelőtt alakult meg és elnökké Bizony Ákóst választotta meg.

Anzitutto e soprattutto la verità.

Confessiamo che rare volte nella nostra affaticante e penosa via giornalistica abbiamo sentito così doloroso il dovere di dire la verità. Quand'anche un lamento non sia giustificato, quando pure l'offesa ad un diritto che suscita il lamento in realtà non esista, colui che crede offeso il suo diritto, soffre, e noi non mettiamo punto la nostra compiacenza a dire cose spiacevoli a chi crede di avere motivi ad essere contento. Ma ci siamo proposti di dire la verità ad ogni costo, perchè questo è nostro dovere, e la diremo ognora, quali ne possano essere per noi le conseguenze.

Oggi entrambi i giornali mattutini che si sono assenti la difesa dell'italianità di Fiume e dell'autonomia di questa città, alzano la voce severa e minacciosa. Leggiamo nel giornale di via del Rosso un articolo scritto con insolita moderazione di linguaggio; l'altro giornale va un po', come è suo costume, in cerca dell'efficace; riporta però una lettera che potrebbe assennata, se non avesse il grave difetto di venire a filazioni che sono tutt'altro che in logica armonia colle premesse.

In una parola ecco il grande pericolo, secondo entrambi i giornali, che minaccia Fiume: il pericolo d'essere magiarizzata.

Il giornale di via del Rosso vede il pericolo, la minaccia nelle parole del ministro dell'interno con-

te Andrássy, dirette ai deputati nazionalisti; l'altro negli strappi sanguinosi all'autonomia di Fiume.

Ora hanno torto l'uno e l'altro. Nessun pericolo per i fiumani di essere snazionalizzati, nessuna offesa all'autonomia, quando si voglia considerare bene, sulla base del tanto invocato statuto che cosa autonomia per Fiume significhi.

Questo spauracchio della magiarizzazione di Fiume non è soltanto una insensata esagerazione, ma un atto di chiara slealtà, poichè non solo è ben lungi dal pensiero del governo di voler magiarizzare Fiume; ma è così evidente che ogni tentativo a questo scopo riuscirebbe vano, che soltanto un pazzo potrebbe proporselo.

Tutte poi le disposizioni di questi giorni non faranno certo che una sola parola di meno si parli o si scriva a Fiume in italiano; non porranno nessun ostacolo alla diffusione e alla coltura in Fiume della lingua italiana che tutti gli ungheresi, persuasissimi che essa sarà sempre la lingua di Fiume, e perchè henno per essa sincera simpatia, cercano in ogni modo di apprendere.

Siamo costretti oggi di fermarci qui; nei giorni che seguiranno, svolgeremo l'argomento nel miglior modo che ci è consentito dalle nostre forze.

Il governo e il patto col'la Corona.

Prendiamo dal *Novi List* la risposta data dal presidente dei ministri Alessandro Wekerle a interpellanza del deputato nazionalista Vlad, nella seduta della Camera di ieri.

Il D.r Wekerle disse: Allorchè un governo prende la direzione degli affari di Stato, comunica al sovrano le condizioni essenziali a cui esso si sente obbligato. Noi, soggiunse, abbiamo anche in quell'occasione spiegati i punti del nostro programma, e abbiamo dichiarato che non assumiamo impegni in nessun senso. Tutto ciò è stato esposto anche nei particolari nel nostro programma. Io ho pure dichiarato che non abbiamo assunti altri impegni fuori di quelli che noi stessi ci siamo imposti.

A proposito del contingente di leva il presidente dei ministri espone chiaro il suo punto di vista. Dichiarò che l'aumento del contingente è necessario; questo egli non ha mai negato; ma il governo non s'è impegnato in nulla.

Lo quando al pose il gabinetto Fejérváry in istato d'accusa, che per ciò che lo riguarda, egli ha sul proposito una sua opinione personale. Quindi non appoggiava la proposta dell'accusa, ed egli non influirà punto sulla decisione della Camera. Su questa questione fra il presente gabinetto e la Corona non vi fu parola. Poichè la questione è posta, dichiara che anche gli altri membri del gabinetto non sosterranno la proposta d'accusa.

A véka alól.

Az ezüst koszoru.

Kötelességünk még egyszer foglalkozni az „ezüst koszoru“ históriájával. A fiumei magyar diákok ezüst koszorujáról azt irtuk, hogy egy tanár, dr. Mály Ferenc, annak egyik levelére rávésette nevét. Tegnap egy felvilágosítást kaptunk, hogy dr. Mály Ferenc gymnasiumi tanár neve nem volt a koszorun, hanem csak néhány diák neve szerepelt rajta. Ezt a helyreigazítás közzé tettük. Mindamellett, hogy az eset lényegén nem változtat, vajjon a tanár neve, vagy az ő engedélyével jogtalanul néhány diák neve szerepelt-e az ezüst koszorun, lévén az az egész magyar diákság ajándoka. A magunk részéről ma szintén meggyőződünk arról, hogy dr. Mály Ferenc tanár neve nem volt az ezüst koszorun. Föntartjuk azonban a tanár ur rovasára azt a megjegyzésünket, hogy részlehljó volt, mikor a diákság közül kiválogatott néhányat, kiknek nevét a többiek mellőzésével az emlékre vésette. Két nevet a gymnasiumból, kettőt pedig az áll. kereskedelmi iskola Széchenyi önképzőkörének tagjai sorából. A koszoru egyébként dr. Mály Ferenc kezén át jutott Rákóczi ravatalára.

Az elégtétel.

A határrendőrség kérdését bolygatja még mindig néhány helyi nemzetiségi lap. Siránkoznak, hogy a belügyminiszter nem fél tőlük, felállítja a gyűlölt intézményt. Azonban, hozzátesszük — elégtételt fogunk kapni. Vajjon milyen elégtételt. Azt ők maguk sem sejtik, annyira azonban kétségtelen, ha elégtételre van szükségük — valaki pofon vágta őket. Ezt pedig, azt hisszük, egy alázatos köszönő nyilatkozattal ellensúlyozni fogják.

A kultúra.

Kétféle kulturáról van most szó: a magyar kulturáról és az olasz kulturáról. A magyar kulturát tárgyalta a fiumei nemzetiségi képviselők. Néhány idézetet veszünk elő az autonom-latin kultúra termékeiből. Ime:

„A magyar kultúra és civilizációnak közöttük való terjesztéséből Magyarország többi nemzetiségeire előny is származhatik, miránk (olaszokra) nem.“

„Nekünk a magyarosításért nem adnának cserébe magasabb kulturát és civilizációt, mint amilyennel bírnak ma.“

„A fiumei olaszok nyújtanak legalább annyi kulturát és civilizációt, ha nem többet, mint amennyit nyújtanak esetleg egy fiumei lakosság, mely tisztára magyar lenne.“

Büszke, önértékes szavak. De a lap, mely ezt írja, az autonómpárt hivatalos organuma, nem marad csak az állításoknál. Bizonyít is. Ime, így győz meg bennünket az autonom-latin kultúra magasrólteréről. Elmeséli a következő esetet:

Vidmar rendőrtisztviselő előtt megjelent Giuseppe Partogno (igazi olasz név) s ilyen formán szólott hozzá:

„Kérem, signor comandante, segítsen rajtam, mentsem ki a bajból. A szeretőm nem hagy nekem békét, el akarnám hagyni, hogy élhessek békén magamban. de nem lehet, nem lehet. Tudja mért? Megbabonázott, kedves ur. Hallja csak, hogyan.“

„Egy este megvágta a bal pulzusomat, s mikor a vér már kezdett folyni, azt mondta nekem, hogy igyam belőle s én a számár ittam. Ezzel meg voltam babonázva. Azután a bal oldalamat vágta meg egy kicsit s ivott az én véreimből.“

Ezzel egymáshoz voltunk kötve örökre. Segítsen rajtam signor comandante, hívassa őt ide, parancsolja meg neki, hogy hagyjon engem békében.“

Ezzel az izletes peccenyével találja élénk a fiumei latin kultúra — borzalmasságát. Ennek valóban árthat kissé a magyar kultúra!

Aehrenthal Wekerlénél. A Bud. Tud. jelenti: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök tegnap délelőtt a képviselőházban fogadta Aehrenthal báró közös külügyminisztert, valamint Szécsen Miklós gróf vatikáni osztrák-magyar nagykövet látogatását.

Pártértekezlet. Az alkotmánypárt ma este pártértekezletet tart, a melyet a Hungária-szállodában vacsora követ. Ez lesz az alkotmánypárt első csütörtöki pártvacsorája, a melyet ezentul minden héten megismételnek.

Koronaőr választás. December 4-én a parlament kupolacsarnokában az országgyűlés két háza együttes ülést tart, hogy az elhunyt Radványzky Béla báró helyére új koronaőrt válasszon. Ezzel a protestánsnak kell delegálni s az első jelölt Wesselényi Miklós báró lesz. A nevezetes ülésen, a melyre a törvényhozók diszmagyarban jönnek el, a főrendiház és a képviselőház elnöke felváltva fog elnökölni. A fontos közjogi aktusnak ez a rendje:

Miután az országgyűlés megnyitott, a miniszterelnök bemutatja a király átiratát, amelyben négy egyént ajánl a koronaőri méltóságra. A kézirat felolvasása után felfüggesztik az ülést, hogy az esetleges névszerinti szavazásra vonatkozó indítványt benyújthassák. Szünet után megejtik a választást, mire újra felfüggesztik az ülést s a miniszterelnök felhajt a királyi palotába, hogy a királynak jelentést tegyen a választás eredményéről s kérje a jóváhagyást. A miniszterelnök visszatérve az országgyűlésbe, jelentést tesz, hogy a király jóváhagyta a választást, mire újból felfüggesztik az ülést s az országgyűlés tagjai az új koronaőrrel felmennek a királyi palotába, hogy tanui legyenek a koronaőr esküvételének, a mely a király előtt a szokásos fény és szertartások között megy végbe. Ezután az országgyűlés tagjai, a miniszterek és az új koronaőr visszatérnek az országgyűlésbe, a hol újra megnyitják az országgyűlés ülést. Ezen jelentést tesznek a végbement eskütételéről, amiről jegyzőkönyvet vesznek fel. Ezután megadják a szót a „nyilatkozni kívánó“ új koronaőrnek, akinek nyilatkozata után az ülés jegyzőkönyvének hitelesítésével véget ér a koronaörválasztói ülés.

Osztrák jog a zágrábi egyetememen. Zágrábból táviratozzák, hogy az országos kormány elhatározta, hogy a zágrábi egyetem jog- és államtudományi karán *parallel- és kiegészítőelőadásokat tartanak az Ausztriában érvényes jog minden ágáról.* Erre a célra több új tanszéket is állítanak fel. Az intézkedést a dalmát joghallgatókra való tekintettel akarják megcsinálni.

Il Conto consuntivo comunale pro 1905.

Non siamo professori, non abbiamo la pretesa di metterci in cattedra a far isfoggio di dottrina, no, nemmen per idea, pure ci è giocoforza a dare alcune spiegazioni per porre in grado anche gli ignari della materia ad essere giudici competenti nella questione; saremo forse noiosi, ma procureremo di dilungarci il meno che sia possibile. Incominciamo.

Il complesso dei beni economici destinati all'avviamento di un'amministrazione, sia questa pubblica o privata, dicesi *patrimonio primitivo o fondamentale*; ed il complesso di beni, che uno possiede al principio dell'anno, dipendente dalla gestione dell'anno antecedente, chiamasi generalmente *patrimonio primordiale*; e perciò quantunque le voci *primitivo e primordiale* sieno sinonimi, pure non devonsi confondersi l'una con l'altra, poichè la prima indica sempre il *patrimonio originario*, la seconda usasi tanto per esprimere il patrimonio originale o fondamentale, quanto per indicare la situazione del medesimo ad un punto fisso nel corso della gestione, in principio di una nuova epoca, ordinariamente in principio d'anno, il quale non è che un *patrimonio derivato* dall'amministrazione dell'epoca precorsa, divenendo il *patrimonio finale* (risultato dell'azienda economica) di un anno, *primordiale* per la gestione dell'altro. Stando quindi alla pratica usata, ogni patrimonio primitivo è nello stesso tempo primordiale, ma non ogni patrimonio primordiale è nello stesso tempo primitivo.

Il patrimonio, tanto primitivo che primordiale, divide ordinariamente in tre parti, cioè: nel *patrimonio o stato attivo*, nel *patrimonio o stato passivo* e nel *patrimonio netto*. Per *patrimonio o stato attivo* s'intende il complesso di tutti i beni mobili ed immobili, diritti e crediti che uno possiede. Il *patrimonio o stato passivo* si costituisce da quello di cui noi rimaniamo debitori, e quindi dobbiamo consegnare, restituire o pagare ad altri, dipendentemente da acquisti fatti o da prestazioni avute e non pagate, da somme di danaro od altre cose fungibili prese a mutuo, o da altri obblighi assunti, od a noi incombenti per disposizione di legge. Quello che rimane poi, deducendo l'importo complessivo dello stato passivo da quello dell'attivo, dicesi *patrimonio netto*.

Al patrimonio primitivo o primordiale, si contrappongono i *movimenti, le variazioni, gli aumenti* cioè e le *diminuzioni, le aggiunte* ed i *toglimenti* di cose che avvengono nelle singole sue parti, dipendentemente dai prodotti conseguiti, da dispendi o consumi fatti, da comper e vendite, da capitali presi o dati a mutuo, da crediti riscossi, da debiti pagati, e da altre percezioni reali o transitorie di cose.

Le percezioni, entrando ordinariamente con esse le cose in nostro potere, nella nostra amministrazione, in casa, negli scrigni, nei portafogli, nei magazzini od in altri luoghi di custodia si esprimono generalmente col nome di *entrate*; e le dazioni o consumi, uscendo con esse le cose dal nostro dominio, dalla nostra gestione, dai luoghi di custodia, s'indicano colla voce *uscite*.

Nel linguaggio usuale per *entrate* intendonsi *rendite*, e per *uscite* s'intendono *spese*; ma secondo il concetto contabile i vocaboli *entrate* ed *uscite* hanno un significato più esteso dei termini *rendite* e *spese*, per la ragione che non tutto quanto entra in un'amministrazione può dirsi giustamente una *rendita*, come uon tutto quanto esce dalla medesima può denominarsi *spesa*, perchè non tutto quan-

to vi entra proviene dagli enti di produzione dell'amministrazione e non tutto esce per la conservazione e l'utilizzazione della sostanza, o per la soddisfazione dei bisogni del proprietario.

(Continua)

HIREK.

— A „mir“ megszűnése. A mir oroszul „világot“ is jelent, meg „községet“ is. A lényege az, hogy a föld, amelyet megművel, nem a parasztké, hanem az egész községe együttesen. Az államhatalom igen szívesen látta ezt a rendszert, amelyből ő is hasznot húzott. A mir révén ugyanis annyi adót sajtolt ki a szegény parasztnépből, amennyit egyébként nem tudott kiszorítani. A mir ugyanis testületileg fizeti az adóját, és a parasztké adójáért a mir egyetemlegesen felelős. És ebből a kötelezettségből senki ki nem menekülhet. Ha elköltözik a falujából és például munkát vállal egy gyárban, azért az adóját meg kell fizetnie, mint a faluja mirje tagjának és a mir különböző járulékait is fizetnie kell haláláig. Sőt halálával sem menekül a mir bilincseiből. Az özvegyét és a hátrahagyott gyermekeit mindenükből kifosztják, azon a címen, hogy a mirre visszaszáll, ami a férfi volt és csak a fiugyermekek felnövekedésekor kapnak ismét részt a község földjéből, hogy ismét újakezdjék a baromi munkát, a melyből másoknak lesz haszna.

A cárizmus most belátta, hogy a forradalmárok a parasztság közt azért értek el olyan sikereket, mert a nagybirtokok felosztásával kecsegtették a muzsikot, aki éppen olyan földéhes, mint a magyar parasztké. A forradalom magánönbirtokot ígért a parasztnak és a parasztké ezért a forradalom mellé állt. Most a kormány megszünteti a mirt, felosztja a földet a muzsik közt, a parasztké közt kölcsönt adnak neki, hogy megszáporithassa: ezzel az oroszországi parasztké helyzete gyökeresen megváltozik.

— Strassnoff. A hírhedt kalandor a toloncházban ül. Boda főkapitány hatvan napi elzárásra ítélte tiltott visszatérés miatt. A mint büntetését a toloncházban leülte, azonnal elviszik Zágrába, ahol csalásai miatt törvényt ülnek föltötte. A zágrábi törvényszék kiadatása iránt már megtette a szükséges lépéseket.

Strassnoff vallomásának érdekes fejezete, hogy Zágrában tényleg politikai missziója volt. Legalább ő ezt vallotta. Ismertem a zágrábi zavaros viszonyokat. Az osztrák kormány megbízásából jártam ott, hogy rendet teremtsék. Posilovic érséktől nem zsaroltam pénzt, azt ő maga ajánlotta fel politikai szolgálataért.

Strassnoff követelte, hogy Sándor fogalmzó bocsássa szabadon.

— Torpedógyárunk konkurrense. Az Éclair jelenté Párisból, hogy ipari körökben az a hír járja, hogy a Schneider-Creusot-gyár Toulonban fiókot létesít, melyben torpedókat fognak előállítani. Bennünket ez a hír azért érdekel különösen, mert eddig a világ torpedószükségletének legnagyobb részét az itteni Withead-gyár szállította.

— A japán-orosz háború maradéka. A keletázsiai vizeken még mindig uszó aknák veszélyeztetik a közlekedő hajók biztonságát. Egy ilyen aknát az ár a minap Akiba közelében, Japán nyugati partján szárazra vetett. A lakosság azonnal nagy érdeklődést tanúsított az akna iránt, melyről azt hitték, hogy már senkinek sem árthat. Az akna azonban egyszerre csak felrobbant és tíz embert megölt, huszonhatot pedig súlyosan megsebesített.

— Frangepán és Zrinyi hamvai. Rákóczi és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása alkalmából Horvát-

országban is mozgalom indult meg *Frangepán* Kristóf és *Zrinyi* Péter Bécs-új helyen kivégzett vértanuk hamvainak Horvátországba való szállítására. A zágrábi egyetem ifjusága ebben a dologban nemrég memorandumot intézett a horvát országgyűléshez, amely, mint zágrábi tudósítónk jelenti, tegnapi ülésében foglalkozott a memorandummal.

— **Társas kirándulás Boszniába, Hercegovinába, Dalmáciába és a magyar Tengerpartra.** A Dmke közmívelődési egyesület, amely alig három évi fennállása alatt a délidék magyarosítása érdekében elévülhetetlen érdemeket szerzett, február hó folyamán Bosznia, Hercegovina, Dalmáciába és a magyar tengerpartra társas kirándulást tervez. A kirándulást a Dmke megbízásából az idegen-forgalmi iroda rendezi.

Szerencsésebb körülmények közt még kirándulást nem szerveztek, mint ezt.

A kirándulók külön expresz vonat viszi a leghidegebb tél vidékről a tavaszi pompa közé, a Balkán félszigetre. Fenségebbnél fenségebb tájak vonulnak el szemük előtt, gyönyörű helyeken töltik el a kirándulási időt.

Maga a kirándulás az egyesület kiváló elnökének, Rónay Jenő nyugalmazott főispánjának az eszméje.

A kiránduláson résztvevők megtekintik Szarajevónak, Bosznia fővárosának nevezetességeit, majd Hercegovina fővárosába, Mostárba rándulnak, onnan pedig folytatják útjukat a dalmáciai Gravosába Ragusa kikötő- és vasuti állomásába, honnan kocsin Raguzába mennek, melynek megtekintésére két és fél napot szánnak.

Eközben hajókirándulást rendeznek Lacroma szigetére, mely gyönyörű fekvése miatt kedvenc tartózkodási helye volt Miksának, a király öccsének, mielőtt a végzetes kimenetelű mexikói császárvallatba fogott. A kirándulók majd a tengerpart mentén hajóval folytatják útjukat Fiuméig, a honnan azután visszatérnek.

— **Apró hírek. László-élet Budapesten.** A debreceni esethez hasonló büntényről beszélnek most a fővárosban. Az eset áldozatát az István-kórházban ápolják. A bűntényben, egy ismert nevű radikális függetlenségi ügyvéd-képviselő tett főjelentést a rendőrségen. A bűntény szereplői előkelő állású emberek.

A **sörgyár halottja.** A Dréher-féle sörgyárban ma reggel Tábor Sándor sörgyári munkás egy tizenhét éves fiát meggyilkolt. A rendőrség vizsgálatot indított, vajjon kit terhel a felelősség a munkás haláláért.

Forgalomzavar Olaszországban. Milánóból telegrafálják, hogy Felső-Itália valamennyi vasuti alkalmazottja a tegnapi napon nem dolgozott. Ez az egy napos sztrájk azért volt, mert a vasutakon vagonhiány van és ez a körülmény igen sok mizériának a forrása.

IRODALOM.

Magyar emlékek Dalmáciában.*)

I.
Az egykor oly nagy és hatalmas Magyarország fényét és tekintélyét Dalmácia bírása is emelte.

Jogilag ma is hozzánk tartozik s cimere egyik ékessége a magyar birodalom cimérének.

Dalmácia cimere a hivatalos leírás szerint: „Három koronás arany, tehát vörös száj és nyelv nélküli való leopárdfej — kettő fönt, egy lent — kék mezőben.”

De ez helytelen. A pontos leírás a következő:

„Kék mezőben három szembe néző kiöltött nyelvű koronás arany oroszlánarc: kettő fönt egy lent. A paizs fölött leveles arany korona. A hivatalos leírásban a (leopárdfej) onnan eredhet, mert a heraldikában a szembenéző oroszlánt,

*) Dr. Havass Rezső „Dalmácia” című könyvéből.

megkülönböztetésül az arcában ábrázolt oroszlántól „leopárdnak” is nevezik.

! Dalmácia földrajzi fekvésénél fogva, a magyar birodalom tengerpartja.

Területe 12.745 négyzetkilométer. Magasra nyuló sziklás hegyeivel és számos szigetével, melyek hosszu fűzében vonulnak el az ország előtt, mint egy bástyákkal megrakott határsáncát képezi birodalmunknak, délnyugatra az Adria tenger felé.

Horvátországtól a Velebit, Boszniától a Dinári Alpok meredek hegygerincei választják el az országot, melynek jelentékenyebb négy folyója a Zrmanja, Krka, Cetina és a Narenta.

Földjének legnagyobb részét krétamész az alapja és ez Dalmáciának karsztos jellegét ad. Azonban nagy területeken eocenrétegek borítják ezt az alapot és ezek teszik az országnak termékenyebb vidékeit.

Dalmácia fjordszerű öblei a Szezi-csatorna vonalába eső pompás kikötőhelyeket alkotnak, melyeknek mindegyike egy-egy kapuja a Balkán-félszigetnek s a nagyszabású világkereskedelmi politika kifejtésére kínálkozik.

A tengernek napjainkban minden oldalról hangoztatott fontosságát az Árpád és az Anjou-házból származott messzire tekintő nagy királyaink már évszázadokkal ezelőtt felismerték s jól tudták, hogy csak az az ország lehet igazán hatalmas, és gazdaságilag független, melynek tengerre van. Ezért Szt. László és Kálmán, kik Dalmáciát elfoglalták: II. István, II. Géza, III. Béla, Róbert Károly és Nagy Lajos mindig törekedtek hatalmukat megszilárdítani Dalmáciában, melynek virágzása összeesik Magyarországnak fénykorával.

Dalmácia története igen változatos s a legláthatóbban Róma és Velence nyomtára a maga bélyegét.

A történelem előtti időköt az illyrek, görögök, majd a rómaiak uralma követi, mely után Byzanc ragadja magához Dalmáciát. A népvándorlás hullámai is végig hömpölyögnek rajta. A legborzasztóbb rombolást az avarok vitték véghez, kik az országot majdnem teljesen elpusztították. Ez után horvát és nemzeti uralkodói voltak Dalmáciának, kiket a magyar uralom vált fel. Majd a velenceiek hatalmába került, kik az ország bírásaért három évszázadon át elkese-redet harcot vívtak a törökökkel. A velencei köztársaság megszüntével Ausztria, rövid időre Franciaország, végre pedig ismét Ausztria jutott hatalomra Dalmáciában. A magyar uralom Dalmácia egyes részei fölött a XI. század végétől a XVI. század elejéig, tehát több mint négy évszázadon át tartott és Nagy Lajos alatt egész Dalmácia, a Quarnerótól Durazzóig Magyarországgá volt.

Dalmáciát állandóan és végleg Kálmán királyunk csatolta a magyar szent koronához. Az ő lánglelkében fogamzott meg az a magyszerű eszme, hogy Dalmácia megszerzése által Magyarországot tengeri hatalommá emelje és így népének világkereskedelemehez utat nyisson.

Fraknoi Vilmos Szent László királyunknak a montecassinói apáthoz intézett levele nyomán ugyan azt bizonyítja, hogy már Szent László is kiterjesztette a magyar korona hatalmát a tengerpartig, de alatta a tengerparti városok a magyar korona fönhatása alól csakhamar kisiklottak, mert figyelmét a kunokkal való háboruszkodás elvonta Dalmáciától és mert a tengerig terjeszkedő politikáját a szentszék sem támogatta.

Dalmácia tulajdonképeni megszerzőjének tehát — mint mondtam — Kálmánt kell tekintenünk. Emlékét ma is kegyelettel őrzik Dalmáciában, mert az ország iránt tapintatos és emberszerető bánásmódot tanusított és a várakat régi, helyhatósági jogaik élvezetében nemcsak meghagyta, hanem új kiváltságokkal is

felruházta, melyeket utódai is megerősítettek és érintetlenül hagytak.

Figyelemreméltó, hogy ugy László, mint Kálmán, tartózkodtak olyan kifejezések használatától, melyek a hódítás jelzésére alkalmasak. László azt írja a montecassinói levélben, hogy Szlavóniát (Horvátországot és Dalmáciát) „megszerzte” (acquisivi) a mi azt jelenti, hogy békés uton, örökösödés vagy szerződés jogcímén, a nép önkéntes meghódolása mellett és nem fegyver hatalmával lett az ország urává. Kálmán is így vélekedett. Bölcs királyaink e tapintatos fölfogásától várhatjuk leginkább, hogy a horvátok és dalmátok irántunk rokonérzettel viseltessenek.

TÁVIRATOK.

A Ház ülése.

Budapest, nov. 29. A képviselőház mai ülését *Justh* Gyula elnök nyitotta meg.

Folytatják az 1807. évi költségvetés részletes tárgyalását.

Napirenden van a kereskedelmi tárca költségvetési tétele.

Sziklay Ödön képviselő szükségesnek látja a közlekedés olcsóbbá tételét, ez uton hozandó különösen Pozsony közelebb Budapesthez, ne mindig Bécs felé gravitáljon. Bizalommal viseltetik a kormány iránt s elfogadják a tételt.

Pethő Sándor a sztrájk törvényről beszél, az alsó néposztályok érdekeit látja veszélyeztetve.

Kossuth kijelenti, hogy nem terrorizáló törvényről van szó, csak a munka szabadságát akarják megvédeni.

Szterényi államtitkár kijelenti, hogy a hadsereg és a hadítengerészet szükségletei magyarországi cégek által fognak szállítani a kvóta arányában.

Az ülés délután 2 órakor még folyik.

A létszámemelés.

Budapest, nov. 29. Az „Ujság” óriási leleplezést közöl a békelettszám fölemeléséről. A király Zichy Aladár személye körüli miniszternek állítólag kijelentette, hogy a hadsereg 24 ezredhel való szaporítása multhatatlanul szükséges és elődázhatatlan. Az e tárgyban tartott minisztertanács válaszára, hogy a létszámemelést a kormány nem vállalhatja el, a király oda nyilatkozott, hogy másfél év multával a létszámot okvetlen fel kell emelni, mire *Kossuth* azt a nyilatkozatot tette, hogy egészségi szempontból vissza fog vonulni.

Polónyi Géza állítólag indítványt tett a királynak, mely szerint az a 40 éves királyi jubileuma alkalmával tartandó trónbeszédben mutasson rá a létszámemelés elődázhatatlanságára és egyuttal tegyen katonai engedményeket.

A király elfogadta az indítványt, a katonai engedmények pedig ezek volnának: A felállítandó 18 gyalogezred közül négyet Mátyás király, Hunyadi János. Kálmán király és Nagy Lajosnak, egyet pedig a horvátokra való tekintettel Juricsicsnak, a két huszárezredet pedig Rákóczinak és Tökölynek neveznék el.

Ezenkívül még 4 tüzérezredet alapítanának. A 4 magyar elnevezésű gyalogezred zászlója nemzeti színű lenne, a 2 huszárezred vezényleti nyelve pedig magyar. (Fenntartással fogadjuk ezt a hírt. — *Szerk.*

Tittoni a hármas szövetségről.

Róma, nov. 29. *Tittoni* külügyminiszter a hármas szövetség dolgában hozzá intézett kérdésre csak tárcája költségvetésének a tárgyalása alkalmával fog felelni, akkor azonban részletesen kifejti Olaszország külpolitikáját. Hangoztatni fogja, hogy a hármas szövetség erősebb, mint valaha volt, hogy Olaszország a Magyarország-Ausztriával való jó viszonyt ápolni és erősíteni akarja s hogy a jó viszony fönntartása érdekében van mindkét hatalomnak. A Balkánkérdésről is szólni fog s ki fogja jelenteni, hogy a Balkánon az olasz és magyar-osztrák politika közös terv szerint jár el.

A szerb kölcsönszerződés.

Belgrad, nov. 29. A szerb kölcsönszerződést a minap terjesztették a szkupstina elé. E szerződésen kívül egy titkos szerződés van még az állami szállításokról. E titkos szerződés értelmében a kölcsönt kibocsátó bankok azt kívánják, hogy a Magyarország-Ausztriának ígért huszonhat millió értékű szállítás nagyobb részét belga iparműveknek engedjék át. Ezért hirdeti most a kormány, hogy maga sem ragaszkodik többé a huszonhat millió dolgában Magyarország-Ausztriának régebben tett ígérétehez. Az állami tanács a minap foglalkozott a kölcsönszerződéssel, a melynek öt pontját Szerbia érdekeire nézve károsnak találta s épp ezért a pontok módosítását követeli.

A dumai választások.

Pétervár, nov. 29. Sztolipin miniszterelnök Carskoje-Szeloban a minap a cár elé terjesztette a dumai választások kitűzéséről szóló ukázt, a melyet azonban a cár nem hagyott jóvá. Általános azonban a vélemény, hogy a választások kirása néhány héten belül meg fog történni.

Cikann bárót visszahívják.

Belgrad, nov. 29. Mérvadó helyről híre jár, hogy *Cikann* báró osztrák-magyar követet végleg visszahívják és helyébe *Forgách* grófot, a monarchia rio de janeriói követét fogják kinevezni.

Óriási robbanás.

Por-smouth, nov. 29. A város szomszédságában egy robbanóanyagot készítő gyár felrobbant. 300 munkás életét vesztette.

Ellopott okmányok.

Pétervár, nov. 29. Nagy feltűnést keltett, hogy a birodalmi tanács irodájából, a hová magánembernek semmiféle körülmények közt nem szabad belépnie, eltűntek a bialosztoki vérengzés igazi okairól szóló okmányok, a melyeket *Scsepkin*, *Bernadszki* és *Jakobsohn* volt dumai képviselők gyűjtötték össze. Ezek az okmányok bizonyítékokat tartalmaznak arra nézve, hogy a bialosztoki pogrom rendezésében része volt a katonai és polgári hatóságoknak.

Az orosz menekültek.

Berlin, nov. 29. A Vorwärts jelenti: Németország és Oroszország közt tárgyalás folyik egy új szerződésről a politikai foglyok kiadása dolgában. Az új szerződés jogot ad Oroszországnak arra, hogy a Németországban tartózkodó oroszokat rendőrségi uton követelheti Németországtól.

Lakás kerestetik

2-3 szobás, konyhával és mellékhelyiségekkel. Ajánlatok B. S. jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Uj szerkezetü

praktikus és könnyen kezelhető mángoló olcsón eladó. cím: Szalay István tengerészeti hatóságánál.

Kávéház

a piazza Giardinó-pubblicó-n (Népkert-tér) eladó. Bővebbet Caffé Trionfó, piazza Giardino.

Csima Sándor

az Ilona-fürdő volt fürdőmestere Fiume, via dei Molini 1. sz. I. em (Ružić-féle ház.)

Tyukszemmütő és masszírozó.

Neje masszírozónő. Ajánlja magát a n. é. közönség becses figyelmébe.

Telefon szám 686.

Il callista

Alessandro Cima

ha aperto in casa Ružić Via dei Molini, I piano un

Ambulatorio da callista e massaggiatore per signori.

Il massagio alle signore verrà fatto dalla sua consorte. Telefono 686.

Fiatat ember,

ki a magyar és német nyelvet bírja, hivatalozgái vagy barmely állást keres. Cim a kiadóhivatalban.

ABBAZIA,

„Nemzetközi Hálókocsi Társaság“ fürdőtelepe egész éven át nyitva.

Iroda: Stefánia szálloda.

Sürgöncim: Kuranstalten Abbazia.

Egészen új berendezés. A fürdőigazgatóság összes épületei renoválva és a legélegánsabban újonnan bebutorozva. Lift, villamos világítás, meleg- és hidegvizvezeték, tengerifürdők. A fürdőigazgatóság épületei: Stefánia szálloda, Quarnero szálloda és kávéház, 1-ső 2-ik és 3-ik számú dependance, Amália, Angiolina, Flóra, Laura, Mandria, Slatina villák stb. A társaság szállodái a fürdőhely központjában, a híres babérrerdőben a tengerparton, a legnagyobb, e nemben egyedülálló kényelmet nyújtják. (Angiolina tengerifürdő a Quarnero szálloda mellett, Lajos Victor főherceg meleg tengerifürdő és gyógyfürdő a Stefánia szállóval és a 2-ik számú dependanceval közvetlen összeköttetésben.)

A Quarnero kávéházban, a Glacier pavillonban, a Stefánia szálloda télikertjében és nagy éttermében naponta hangverseny. Az elegáns nagyközönség találkozó helye.

A legjobb híri konyha. Saját borpince, 25 féle francia pezsgő. Nagy társalgóhelyiségek, olvasóterem, zeneterem, játéktér, télikert, jól szellőztetett magas étterem nagy kiterjedésű saját park, gyönyörű kilátással a fiumei öbölre (Quarnero) és a szigetcsoportra (Veglia, Cherso).

A Stefánia szállodában minden nyelven beszélnek. Tudakozódásra zivés készséggel válaszol a „Nemzetközi Hálókocsitársaság fürdőtelepeinek igazgatósága.“

Abbazia Stefánia szálloda.

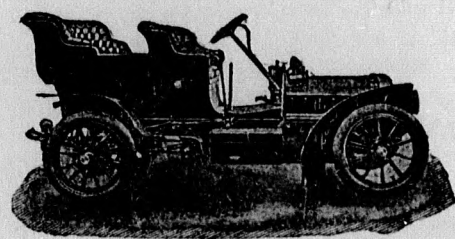
Tüchtige

Wiener haus schneiderin empfielt sich den werten damen. Anna Depetris, Fiume Sušak, Strossmayerova ulica 60 III. Stock.

Furlach F.

Kerékpár raktár és mehanikus műhely FIUME, Piazza scarpa.

Kerékpárok, automobilon javítása és egyes részek kicserélése. Auto garage olaj-, zsír- és benzin szállítása.

Kerékpárok eladása és kikölcsonzése.

HIDETÉSEKET

felvesz a „Fiumei Hirlap“ kiadóhivatala.

Fentartott hely a Fiumeban levo

„ALLA SALUTE“

gyógyszertár

részére; Dr. MIZZAN A.,

az „ADRIA“ palotával szemközt. — Telefon 385,

A gyógyszertár ajánlja magát minden orvosi rendelést azonnal és exakt elkészíteni. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek, stb. stb.

Alessandro S. Szántó

Via Governo 14 - FIUME - (Corso) Telef. 46.

Higieniai-, gummiáru-, orvosi és orthopediai műszer, kötszer, gummi-harisnya, toilette cikk és illatszer üzletét megnyitotta.

Orvosi és orthopediai műszerek gyorsan és mérsékelt árban javittatnak.

Ha aperto il suo negozio con grande assortimento

Articoli Igienici. di Gomma, Strumenti Chirurgici ed Ortopedici, Bendaggi, Calze elastiche, Articoli da Toilette, Profumerie, ecc.

Si assumono riparazioni di Strumenti Chirurgici ed Ortopedici.

Jutányos áru butorok!

FIUME, Via San Vito 3, 5, 7.

CAMERA RIKÁRD

Stopár G.-cég képviselője. — Fiume.

2 ágy (egy helyre való).....	18.— frt
2 éjjeli szekrény.....	12.— ”
2 szekrény (Chiffon).....	26.— ”
1 mosdó-szekrény.....	3.20 ”
1 asztal.....	3.50 ”
1 tükör.....	1.50 ”
1 kep.....	2.— ”
4 szék.....	3.50 ”
1 köpő ada.....	—80 ”
1 törülköző-tartó.....	—80 ”
teljes szobaberendezés	71.— frt

Egyszerű teljes szobaberendezés, fényes gör. stílus	100 — frt
Teljes szobaberendezés, fényes görög stílus, márványdiszszel	125 — ”
Teljes szoba - berendezés, matt, ó-német stílus, márványdiszszel	145.— ”
Konyhakredenc	13.— ”
Konyhaszekrény 4 fiókkal	16.— ”
Agyrugany	5.— ”
Osszevesztető vaságy gummival	11.— ”

Fa-ágy, fényes (egy helyre való) ruganyja! 14.— frt.

Hirdetések felvétetnek a „Fiumei Hirlap“ kiadóhivatalában. (Via Ciotta 28. Telefon 778).

REMÉNYI MIHÁLY

műhegedü-készítő. A magyar kir. Zeneakadémia szállítója Budapest, VI., Király-utca 58. szám.

Ajánlja dus raktárát valódi olasz, francia, angol, német és magyar mesterhegedük, gordonkák és vonókban, legújabb hegedülaku tokok szolid, finom kivitelben. Gyanták, álltartók, hangjegyjámványok a legcélyszerűbb formában.

Quinttisza és tartós hangversenyhurok,

melyeket a legnagyobb művészek, mint: Hubay, Burmester Grünfeld, Arányi, Geyer Stefi, Vecsey, Földesy, Bürger tanár urak hangversenyeiken használnak előszeretettel.

E. HÖNIG

STABILIMENTO CROMO-LITO-TIPOGRAFICO

Con grande Deposito di Carta

Via Ciotta 28. FIUME Telefono No. 319.

Eseguisce commissioni di qualsiasi lavoro si in Cromo-litografia che in

TIPOGRAFIA,

secondo i sistemi pui recenti.

Garantisce il perfezionamento del lavoro unendo a questo sollecitudine e mittezza dei prezzi.

Si distingue nelle specialità di Reclami Artistici di grande effetto, così pure per Preventivi, Prezzi correnti ecc. ecc.